

Pedagogia de la justícia

GEMMA CALVET | Actualitzada el 14/02/2012 00:00

Les reflexions que provoca la lectura acurada de la resolució del Tribunal Suprem en què es condemna el magistrat Baltasar Garzón exigeixen un esforç important de pedagogia social cap a l'opinió pública. Un exercici que no és fàcil i que corre el risc de no aconseguir el fi que pretén: clarificar conceptes, explicar el que aparentment és inexplicable i sobretot contribuir en la mesura que es pugui a salvar la idea que a la nostra societat li cal una justícia que funcioni i que compti amb el reconeixement social.

Abans d'entrar en matèria cal fer una reflexió sobre el nostre context històric i sobre l'evolució que està vivint la configuració de l'estat modern democràtic, en aquella dimensió triangular dels tres poders pretesament equilibrats entre ells: el judicial, l'executiu i el legislatiu.

Són temps de crisis de poders. D'una banda, les sobiranes legislatives s'han diluït en favor d'una Europa ambigua en la seva estructura política i fràgil -per no dir dependent- davant la lògica dels mercats. De l'altra, la filosofia de la societat del risc -definida tan nítidament per Beck- i els esdeveniments posteriors a l'11 de setembre han contribuït a generar una dinàmica política en què tot ha valgut per evitar pors i riscos. La política fàcil i expeditiva ha ignorat massa sovint la cultura dels límits legals, de *les coses ben fetes* en el pla jurídic. Legalment s'han anat diluint fronteres entorn dels drets dels ciutadans. Es van retallar garanties judicials en els processos d'extradició europeus i s'han permès dinàmiques de clara vulneració dels drets humans en el manteniment de presons secretes de la CIA i els vols autoritzats per estats europeus. Amb motiu de l'excepcionalitat es van fer més laxos els criteris sobre unes garanties jurídiques que ara han portat el magistrat Garzón a la condemna. Alguns van anomenar-ho *dret penal de l'enemic*.

Massa sovint la justícia és tributària de queixes per un mal funcionament o per resolucions que no semblen lògiques, però la reflexió que no ens fem és: en aquesta carrera de la política pretesament eficaç que per evitar o perseguir delictes cau en el tot s'hi val, què s'hi ha perdut?

Cal fugir de discursos de bons i dolents. La història de l'Audiència Nacional i els foscos laberints interns d'aquell tribunal heretat del franquisme han propiciat que durant anys es considerés que aquell espai de jurisdicció extraordinària comptava amb uns amplis marges d'actuació interna, essencialment en la lluita contra el terrorisme. Aquesta dinàmica va afavorir que el Tribunal Constitucional avalés la intervenció de comunicacions entre lletrats i detinguts per terrorisme sense que pràcticament ningú qüestionés la clara vulneració del dret de defensa que això suposava. Aquell és el precedent en el qual s'ha emparat Garzón per escoltar les converses dels advocats del cas Gürtel de forma general i sense delimitar cas per cas motius i indicis de necessitat.

El dret a no declarar contra un mateix i el dret a organitzar les declaracions en el

Tots els articles de:
Gemma Calvet

Follow @gcalvetbarot

que s'anomena estratègia de defensa han de tenir una garantia bàsica en la confidencialitat de la comunicació entre acusat i advocat, entesa com a secret professional. Sense això no és possible garantir que la justícia existeixi de veritat. Penetrar en aquestes converses per avançar investigacions és, tràgicament, un delictes.

El paper dels advocats en la defensa dels acusats és l'eix essencial del bon funcionament de la justícia, i aquesta és la gran contribució de la resolució del Tribunal Suprem. Pels juristes, i especialment pels advocats, podem dir que els arguments de la sentència són impecables.

Això no impedeix reconèixer els mèrits de Garzón a l'hora d'obrir la finestra a la justícia universal.

L'exigència democràtica de frenar la prevaricació no es pot discutir. En la seva activitat d'interpretació i aplicació de la legalitat, els jutges s'han de cenyir a aquest límit. El Tribunal de Justícia de les Comunitats Europees va assenyalar en la sentència de la gran sala (14 setembre de 2010, cas Akzo/Akcros) que el respecte al dret de defensa constitueix un principi fonamental del dret de la Unió Europea.

Per evitar situacions tan indesitjables com que un jutge sigui condemnat en l'exercici de les seves funcions, els elements claus són dos. Primer, que no s'allunyi de la *lex artis* (que marca el que cada professional ha de fer en un cas concret a nivell tècnic). Segon, que l'ètica de la convicció no devori l'ètica de la responsabilitat, el dilema que Weber estableix i que, malgrat tensions, en la justícia només té una lectura. Fer les coses bé.

PUBLICITAT

MÉS CONTINGUTS OPINIÓ

Calldetenes, manifestos i samaritans

De les 'polícies' a la 'politics'

La màscara legal de la dominació